

DISTINCTIO VI.

In quo tria illae opiniones (17) converuantur.

Quantum ad primum sciendum, quod istae opiniones converuantur in quatuor. Primo quia quilibet harum ponit unam personam in Christo, scilicet divinam, per quod redunt ab heresi Nestorii. Secundo ponunt in Christo duas naturas, & tres substantias, scilicet (18) Divinitatem, animam, & corpus, ex quibus duobus dicunt constare naturam humanam, & per hoc teneantur ab errore Eutychelis, qui ponit unam naturam in Christo. Tertio has duas substantias in quibus humana natura consistit, dicunt assumptas a Verbo; per quod recedunt ab errore Manichaei, qui negabat carnis assumptionem. Quarto quod hoc quod assumptum est, non praexistit ante incarnationem tempore, sed natura solum; per quod evadunt errorum quem tangit Damascenus (Lib. IV. Fid. orth. cap. vi.) dicentur, quod primo assumpserit intellectum, & exinde fuisse hominem, postea autem assumpsisse carnem in utero Virginis: quod videtur esse error Originis, qui ponebat animas creatas ante corpora.

In quo una harum opinionum ab alia differat.

Quantum vero ad secundum, scilicet differentiam harum opinionum, sciendum est, quod cum in Christo sint tres substantiae, inventari (19) duplex comparatio harum substantiarum. Una animae & corporis ad invicem, secundum quod in eis consistit humana natura. Altera vero harum duarum ad personam divinam, secundum quod illa assumpsit has duas. Et quilibet harum opinionum differt ab altera quantum ad utramque comparationem. Differunt autem tercia opinio a primis duabus quantum ad comparationem animae & corporis: quia prima & secunda opiniones ponunt aliquid compositum ex anima, & corpore, quod est assumptum; tertia vero ponit has duas substantias esse divisas ab invicem, & sine aliqua compositione a persona Verbi assumptas esse: unde cum dicitur natura humana assumpta a Verbo, sumit naturam humanam materialiter, id est partes humanae naturae, sicut partes domus dicuntur domus. Differunt autem a primis duabus quantum ad comparationem harum duarum substantiarum ad tertiam: quia ponit has duas substantias conjunctas Verbo accidentaliter, sicut vestis conjungitur homini, & sicut Angelus assumit corpus, ut in eo videatur; prima vero duas opiniones dicunt, non accidentaliter, sed substantialiter quantum ad esse personale Verbo conjunctas esse. Similiter etiam secunda opinio differt a prima secundum has duas comparationes. Quantum enim ad comparationem animae & corporis differunt in hoc, quod cum utraque ponit animam, & corpus praexistere secundum intellectum ad unionem, & ex eis conjunctis affici aliud unum, non unus modi unum ex his conjunctis constitui dicit utraque: ex conjunctione enim animae ad corpus resular & hic homo, & humanitas. Et haec duo qualiter differant, patere potest ex praedictis in precedentibus dist. quia hic homo dicit quid subsistens in natura humana, humanitas autem colligit tantum ea in sua significatione ex quibus homo habet quod sit homo. Prima ergo opinio dicit, quod illud unum constitutum ex anima, & corpore quod praexistit

(17) Al. communicant. (18) Al. divinam. (19) Al. triplex. (20) Al. deest quod hoc.

unionem, & assumptum, est hic homo. Secunda vero

dicit, (20) quod hoc quod sit humanitas, & hoc quod sit hic homo, non habet ex conjunctione animae ad corpus, sed ex conjunctione utriusque ad divinam personam, quae subsistit in eis. Differunt etiam quantum ad secundam comparationem infusaque substantiae ad divinam personam. Nam secunda opinio dicit, quod istae dues substantiae assumpta in ita conjugantur divinae personae quod pertinet ad personalitatem ipsius, adeo quod sicut persona Verbi ante incarnationem subsistebat in natura divina, ita post incarnationem subsistit in humana, & divina. & ideo ante incarnationem erat simplex, sed post est composita. Prima vero opinio dicit, quod illa substantia composita ex anima, & corpore non pertinet ad personalitatem Verbi, ita quod in ea persona Verbi subsistat; sed per assumptionem factum est ut persona Verbi esset illa substantia composita ex anima, & corpore; & e converso: unde persona Verbi sicut fuit simplex ante incarnationem, ita est & simplex post incarnationem.

Quid unaqueque harum opinionum ponat.

QUÆSTIO VI.

Tertio. Utrum homo significet substantiam compositam ex duabus substantiis tantum.

III ARTICULUS I. U. Q

Utrum in Christo sint duas hypostases. U. I. III. P. quest. vi. art. 3. IV. cont. Gent. cap. xlii. atque illa cap. xxviii. in mattheo. Et. etiam sub capitulo eiusdem. Cuiusdam invenit.

per unionem; ideo primo dicit, hominem (quod significat per modum subsistentis) non esse assumptum, sed humanam naturam. Et quia hypostasis, vel suppositum, dicit aliquid per se subsistens; ideo secundo non ponit in Christo nisi unum suppositum, vel hypostasis. Et per consequens ponit tertio, quod Christus est unum tantum, (21) & non solum unus. Et quia humana natura non substancialiter, ut subsistat, nisi per unionem ad divinam personam; ideo homo, qui significat per modum subsistentis, non solum dicit naturam, & corpus; sed etiam Divinitatem. Et haec est quarta positio. Et quia divina persona, quae ante incarnationem subsistebat in una natura, (22) post illam subsistit in duabus naturis, & tribus substantiis; ideo quinto dicit, quod persona Verbi ante incarnationem fuit simplex, sed post incarnationem est composita. Et quia est unum suppositum quod subsistit in duabus naturis, ideo sexto ponit, quod de illo supposito proprii possunt adjectiva significantia proprietates utriusque naturae, sive denominatur per unam naturam, sive per aliam, unde secundum eos proprii dicitur: *Iste per se est aeternus*; &c., *Deus est passus*.

Tertia vero opinio, quia negat unionem animae ad carnem in Christo, ideo primo ponit, quod homo non prædicat de Christo aliquid compositum ex anima, & corpore, sed partes humanae naturae; ut sit sensus; *Homo est*; id est, habet animam, & corpus sibi unita accidentaliter. Et ideo ponit secundo, quod homo prædicatur de Christo accidentaliter, non in quid, sed in quomodo se habens; ut cum dicitur homo induitus. Et ideo tertio ponit, quod duas substantias non pertinent ad personalitatem Filii Dei, sed extrinsecus se habent ad ipsam. Et multa alia ex his opinionibus sequuntur, si quis radicem opinionum consideret.

Ex prædictis autem patet quod quilibet harum duarum opinionum convenit cum alia in aliquo in quo differt a tercia. Prima enim duas opiniones convenienter in hoc quod utraque ponit, quod homo de Christo prædicatur in quid; in quo differunt a tercia quia hoc negat. Similiter tercia convenienter cum secunda in hoc quod in Christo non sunt duo supposita, quamvis differenter: quia secunda ponit, quod supponit utrique naturae substantialiter; tercia vero quod divina substantialiter, & humanae accidentaliter, sicut album, & homo non est aliud & aliud suppositum; sed idem quod supponit homo, copulat album: in quo differunt a prima, quia ponit in Christo duo supposita. Similiter etiam prima, & tercia convenienter in hoc quod humana natura non pertinet ad personalitatem divinæ personæ, quamvis differenter: quia prima ponit, quod substantificatur per se; tercia autem quod nullo modo: unde utraque ponit, quod divina persona sicur fuit simplex ante incarnationem, ita est simplex post incarnationem; in quo differunt a secunda.

QUÆSTIO I.

HIS visis, circa veritatem harum opinionum est triplex quæstio. Prima de his quæ dicit prima opinio. Secunda de his quæ dicit secunda. Tertia de his quæ dicit tercia.

Circa primam quæstionem queruntur tria.

Primo. Utrum in Christo sint duas hypostases.

Secundo. Utrum homo sit assumptus.

(21) Al. & solum. (22) Al. post quam.

Utrum in Christo sint duas hypostases. U. I. III. P. quest. vi. art. 3. IV. cont. Gent. cap. xlii. atque illa cap. xxviii. in mattheo. Et. etiam sub capitulo eiusdem. Cuiusdam invenit.

1. Ad primum sic proceditur. Viderur quod in Christo sint duas hypostases. Sicut enim dicit Boëtius in Lib. de duab. nat. omnis substantia particularis secundum proprietatem vocabuli potest dici hypostasis, quamvis secundum usum dicitur tantum de substantiis nobilitioribus. Sed in Christo sunt plures substantiae, sicut ab omnibus conceditur, & non sunt universales, sed particulares. Ergo in Christo sunt plures hypostases.

2. Præterea. Christus, secundum quod est homo, est hypostasis quadam in genere substantiarum, quia de quocunque prædicatur species, & genus. Sed hypostasis Verbi non est in genere substantiarum. Ergo in Christo est alia hypostasis præter hypostasis Verbi; & ita in Christo sunt duas hypostases.

3. Præterea. Sicut se habet species ad genus, ita se habet hypostasis ad speciem. Sed una species non potest esse in diversis generibus, non subalternis. Ergo una hypostasis non potest esse in duabus speciebus: ergo multo minus in natura humana, & divina, quæ plus quam specie differunt.

Sed contra est quod dicit Damascenus (ubi sup.) duas naturas unitas esse in unam hypostasim.

Præterea. Secundum Boëtium persona est rationalis naturæ individua substantia. Hypostasis autem secundum eundem, est individualis substantia. Ergo persona non addit stipula hypostasim nisi hoc quod est rationalis naturæ: ergo hypostasis rationalis naturæ est persona. Humana autem natura, & divina utraque est rationalis. Si ergo sint duas hypostases harum duarum naturarum, oportet duas personas ponere; & sic esset error Nestorii.

QUÆSTIUNCULA II.

1. Ulterius. Quæritur, utrum in Christo sint duo supposita. Videtur quod sic. Suppositum dicit respectum ad naturam communem. Sed in Christo sunt due naturæ. Ergo duo supposita.

2. Præterea. Suppositum dicitur, quasi sub alio positum. Sed inconveniens est dicere, quod divina persona ponatur sub humana. Ergo oportet aliud esse humana naturæ suppositum quam persona divina. Sed persona divina est suppositum naturæ divinæ. Ergo in Christo sunt duo supposita.

3. Præterea. Unio ad alterum non tollit alicui rationem suppositi: quia etiam pars, ut manus, alicui naturæ communi supponitur, cum sit in specie manus. Sed nihil aliud potest impedire ne humana natura in Christo habeat proprium suppositum, nisi unio. Ergo habet proprium suppositum, præter suppositum divinæ naturæ; & sic idem quod prius.

Sed contra. Quod est unitum alteri digniori, non habet rationem suppositi: alias in Christo essent tria supposita secundum tres substantias, vel etiam plura secundum omnes partes corporis. Si ergo in Christo sunt plures substantiae, non potest esse unum suppositum, nisi unum secundum omnes partes corporis. Ergo in Christo sunt plures hypostases.

DISTINCTIO VI.

78
70 sunt duo supposita; non entia aliqua unio Divinitatis ad carnem. etiam si est in aliis unde singulariter est idem quod divisum. Est enim alia differentia attendenda inter ista: quia quadam istorum significare communiter particulare in quolibet genere, sicut *particulare*, *individuum*, *singulare*; quædam vero tantum particulare in genere substantiae, sicut *res naturæ*, *suppositum*, *hypostasis*, & *persona*. Quia vero ratio substantiae est quod per se subsistat, inde est quod nullum istorum dicitur nisi de re completa, per se subsistente: unde non dicuntur neque de parte, neque de accidente, de quibus alia dici possunt: quæ in omnibus generibus inveniuntur: quamvis enim hæc albedo, vel hæc manus dicantur individuum, vel singulare, non tamen potest dici hypostasis, suppositum, vel res naturæ. Impossibile est autem, si portant duo quorum utrumque per se subsistat, quod unum sit alterum: quia secundum hoc quod numeratur, differunt (cum differentia sit causa numeri) & non prædicantur de se invicem, nisi secundum quod unum sunt. Unde cum diuina persona sit quiddam per se subsistens, si etiam ponatur compositum ex anima, & carne unum quid completum subsistens, quod est homo: vel hic homo, impossibile est quod unum prædicetur de altero, ut dicatur: *Filius Dei est hic homo*. Et quia prima opinio hoc ponit, ideo non tenerur modo ab aliquo. Sed secundum hoc quod est compositum tantum ex anima, & carne, non dicit esse quid subsistens, sed dicit esse humanam naturam, in qua diuina persona subsistit. Et ideo secundum hanc opinionem dicendum est, quod omnia illa nomina quæ significant particulare in quolibet genere, possunt dicit esse duo in Christo: sicut enim hæc manus dicitur individuum, vel singulare, vel particulare; ita humana natura in Christo est individuum singulare, vel particulare. Et cum natura humana non sit divina natura, neque diuina persona, nihil prohibet dici in Christo duo individua, vel duo singularia, vel particularia, aut etiam plura secundum numerum partium corporis Christi, quarum quilibet potest dici, individuum, nisi fiat vis in hoc quod in divinis non proprie inventiuntur hujusmodi nomina. Hæc tamen plura individualia de Christo non prædicantur: quia de eo non prædicatur natura humana, neque partes ejus. Non autem contingit dicere in Christo esse duas hypostases, vel res naturæ, vel supposita: natura enim humana in Christo non est res naturæ, vel suppositum, sed ipsa natura: nulla enim natura composita est res, vel suppositum sui ipsius: similiter non est hypostasis, sed usia. Nihilominus tamen sicut dicimus unionem factam in persona, sic dicimus in hypostasi, supposito, re naturæ, individuo singulari, vel particulari. Quia quamvis hæc ultima tria possint dici de non per se subsistentibus, nihilominus dicuntur etiam de per se subsistentibus: dicimus enim hypostasim esse individuum: unde in quantum est unio facta in hypostasi, est etiam facta in individuo: & sic possumus dicere Christum unum individuum, & tamen in eo duo, vel plura individua, sicut etiam & de quolibet alio homine contingit: & eadem est ratio de singulari, & particulari.

Ad primum ergo dicendum, quod substantia, secundum quod est genus, non proprie prædicatur de parte: manus enim si esset substantia, cum sit animata, esset animal: nihil enim est in genere quasi directe contentum sub ipso, nisi quod habet naturam aliquam.

(1) Nicolai: Neutrum autem istorum.

QUÆSTIUNCULA III.

1. Ulterius. Videtur quod in Christo sint duo individua. Sicut enim dicit Damascenus (Lib. III. de Fide cap. xxxi.) *Filius Dei assumpsit humanam naturam in atomo*, id est individuo. Sed quia natura assumpta est in Christo, dicimus duas naturas. Ergo & dicere possimus in Christo duo individua.

2. Præterea. Omne quod est, aut est universale, aut particulare. Sed humana natura est in Christo. Ergo etiam non sit universalis, erit particularis. Sed omne particularē est individuum. Ergo sunt ibi duo individua.

3. Præterea. Secundum Porphyrium individuum facit collectio accidentium. Sed accidentia humanæ naturæ non sunt in persona divina, quæ subjectum accidentis esse non potest. Ergo oportet quod sit ibi aliquod individuum; & sic idem quod prius.

Sed contra. Nihil est aliud persona quam individuum rationalis naturæ. Sed in Christo non possunt esse duas personæ. Ergo in Christo non sunt duo individua.

QUÆSTIUNCULA IV.

1. Ulterius. Videtur quod sint ibi duæ res naturæ. Res enim naturæ est quod constituitur per naturam. Sed diuina persona non constituitur per humanam naturam. Ergo persona Verbi non est res humanæ naturæ in Christo. Ergo in Christo sunt duæ res naturæ.

2. Præterea. Res naturæ idem videretur esse quod naturale. Sed naturale, ut dicitur II. Physic. (text. iv.) est proprietas causata ex principiis naturæ, vel compositum ex principiis naturalibus. (1) Sed neutrum istorum convenit diuina persona. Ergo persona divina non est res naturæ humanæ; & sic idem quod prius.

Sed contra. Res naturæ est completum subsistens in natura. Sed nullum tale est assumptibile, quamvis possit aliud assumiri ad ipsum. Ergo si esset in Christo aliqua res naturæ præter divinam personam, non esset assumpta à divina persona, & ita nec unita, & sic non esset in Christo.

SOLUTIO I.

Respondeo dicendum, quod cum omne particolare habeat respectum ad naturam communem, & ad proprietates, potest secundum uirumque respectum nominari, tum per nomen primæ impositionis, tum per nomen secundæ intentionis. Hoc enim nomen *res naturæ* est nomen primæ impositionis, significans particulare per respectum ad naturam communem; hoc vero nomen *suppositum* est nomen secundæ impositionis, significans ipsam habitudinem particularis ad naturam communem, in quantum subsistit in ea, particolare vero, in quantum exceditur ab ea. Sed quia accidentia consequuntur naturam, ideo omne nomen designans particulare secundum respectum ad proprietates, designat etiam ipsum per respectum ad naturam communem. Hoc ergo potest fieri dupliciter: vel per nomen primæ impositionis; & sic est *hypostasis* communiter in omnibus substantiis, persona vero in omnibus rationalibus: vel per nomen secundæ impositionis; & sic est *individuum*, in quantum est individuum in se, sive

gulare vero in quantum est divisum ab aliis: unde singulariter est idem quod divisum. Est enim alia differentia attendenda inter ista: quia quadam istorum significare communiter particulare in quolibet genere, sicut *particulare*, *individuum*, *singulare*; quædam vero tantum particulare in genere substantiae, sicut *res naturæ*, *suppositum*, *hypostasis*, & *persona*. Quia vero ratio substantiae est quod per se subsistat, inde est quod nullum istorum dicitur nisi de re completa, per se subsistente: unde non dicuntur neque de parte, neque de accidente, de quibus alia dici possunt: quæ in omnibus generibus inveniuntur: quamvis enim hæc albedo, vel hæc manus dicantur individuum, vel singulare, non tamen potest dici hypostasis, suppositum, vel res naturæ. Impossibile est autem, si portant duo quorum utrumque per se subsistat, quod unum sit alterum: quia secundum hoc quod numeratur, differunt (cum differentia sit causa numeri) & non prædicantur de se invicem, nisi secundum quod unum sunt. Unde cum diuina persona sit quiddam per se subsistens, si etiam ponatur compositum ex anima, & carne unum quid completum subsistens, quod est homo: vel hic homo, impossibile est quod unum prædicetur de altero, ut dicatur: *Filius Dei est hic homo*. Et quia prima opinio hoc ponit, ideo non tenerur modo ab aliquo. Sed secundum hoc quod est compositum tantum ex anima, & carne, non dicit esse quid subsistens, sed dicit esse humanam naturam, in qua diuina persona subsistit. Et ideo secundum hanc opinionem dicendum est, quod omnia illa nomina quæ significant particulare in quolibet genere, possunt dicit esse duo in Christo: sicut enim hæc manus dicitur individuum, vel singulare, vel particulare; ita humana natura in Christo est individuum singulare, vel particulare. Et cum natura humana non sit divina natura, neque diuina persona, nihil prohibet dici in Christo duo individua, vel duo singularia, vel particularia, aut etiam plura secundum numerum partium corporis Christi, quarum quilibet potest dici, individuum, nisi fiat vis in hoc quod in divinis non proprie inventiuntur hujusmodi nomina. Hæc tamen plura individualia de Christo non prædicantur: quia de eo non prædicatur natura humana, neque partes ejus. Non autem contingit dicere in Christo esse duas hypostases, vel res naturæ, vel supposita: natura enim humana in Christo non est res naturæ, vel suppositum, sed ipsa natura: nulla enim natura composita est res, vel suppositum sui ipsius: similiter non est hypostasis, sed usia. Nihilominus tamen sicut dicimus unionem factam in persona, sic dicimus in hypostasi, supposito, re naturæ, individuo singulari, vel particulari. Quia quamvis hæc ultima tria possint dici de non per se subsistentibus, nihilominus dicuntur etiam de per se subsistentibus: dicimus enim hypostasim esse individuum: unde in quantum est unio facta in hypostasi, est etiam facta in individuo: & sic possumus dicere Christum unum individuum, & tamen in eo duo, vel plura individua, sicut etiam & de quolibet alio homine contingit: & eadem est ratio de singulari, & particulari.

Ad primum ergo dicendum, quod substantia, secundum quod est genus, non proprie prædicatur de parte: manus enim si esset substantia, cum sit animata, esset animal: nihil enim est in genere quasi directe contentum sub ipso, nisi quod habet naturam aliquam.

(1) Nicolai: Neutrum autem istorum.

IV. QUÆSTIO III.

aliquam complete: tamen dicitur manus esse substantia, secundum quod substantia dividitur contra accidentes: & similiter dico de natura humana in Christo. Cum igitur dicitur, quod omnis substantia particularis est hypostasis, intelligendum est de illis quæ directe recipiunt prædicationem generis; & hæc sunt quæ significantur ut res completae per se subsistentes.

Ad secundum dicendum, quod quamvis divina natura sit quoddam individuum in Christo, tamen etiam Christus est individuum humanæ naturæ. Nec tamen oportet quod accidentia humanæ naturæ insint divinæ personæ, nisi natura mediante.

Ad id quod in contrarium objicitur, dicendum, quod in Christo est aliquod individuum, quod non est rationalis naturæ individuum, sed ipsa rationalis natura individua, vel pars ejus, sicut manus Christi.

SOLUTIO IV.

Ad quartam quæstionem dicendum, quod in Christo non sunt duæ res naturæ; sed ipse est res una duarum naturarum.

Ad primum ergo dicendum, quod quamvis Verbum non sit constitutum per naturam humanam, ut sit simpliciter, tamen per naturam humanam constituitur quod sit homo.

Ad secundum dicendum, quod res naturæ, per se loquendo, est quod habet naturam; sed quod hoc sit compositum, accidit, in quantum ipsum compositum ex materia, & forma, quæ sunt principia naturæ, non adjungitur alteri subsistenti simplici; si autem alteri subsistenti conjugatur, quod est in se simplex, erit quidem illud simplex ut res subsistens in natura composita, non tamen erit compositum, nisi per modum qui infra dicitur; secundum quem secunda opinio ponit personam Verbi incarnati esse compositam.

ARTICULUS II.

Utrum Filius Dei assumpserit hominem.

III. P. quest. iv. art. 3. IV. cont. Gent. cap. XLIV. & opusc. i. cap. xx. & xxI.

1. Ad secundum sic proceditur. Videtur quod Filius Dei assumpserit hominem, Psalm. LXIV. 5. *Beatus quem elegisti, & assumpsisti: & loquitur de Christo homine.* Ergo homo est assumptus.

2. Præterea. Si Filius Dei est homo, aut homo quem assumpsit, aut homo quem non assumpsit. Si homo quem non assumpsit, ergo non magis potest dici homo qui est Jesus, quam homo qui est Petrus. Si autem homo quem assumpsit, ergo assumpsit hominem.

3. Præterea. Filius Dei assumpsit animam, & corpus unita: quia corpus non unitum animæ est corpus inanimatum, quod non est assumptibile, ut in II. dist. (quest. II. art. 1.) dictum est. Unio autem illa non est minoris efficacie in homine Christo, quam in aliis hominibus. Sed in aliis hominibus facit non solum humanitatem, sed etiam hominem. Ergo in Christo facit hominem.

4. Præterea. In Christo non est nisi assumens, & assumptum. Sed non habet quod sit homo ex parte assumens: quia sic ab æterno fuisset homo. Ergo habet ex parte assumpti: ergo homo est assumptus.

5. Præterea. Secundum Damascenum (Lib. III. de Fide orth. cap. vi.) Christus assumpsit quidquid in nostra natura plantavit. Sed id quod unitum est ex cor-